

vasaras kviešiem. Bet ražība ir divas reizes augstāka. Arī šajā rudenī visvairāk ir iesēti tieši ziemas kvieši. Mēs paši gatavojam arī sēklas materiālu. Ir zemnieki, kas sēklai audzē graudus, mēs tos attiecīgi sašķirojam, žāvējam, pārbaudām dīdžību un izsniedzam zemniekiem. Šogad sagatavojām 570 tonnu ziemas kviešu sēklu. Šā sēklu daudzuma pietiek 2500 ha apsēšanai. Citus gadus ziemas kviešu sēklu gatavojām daudz mazāk. Par ziemas kviešiem ir lielāka pārlicība, ka tiem pietiks ar pavasara mitrumu, un, ja vēl list ap Līgo svētkiem, tad jau būs gana. Ar to, ka katrs gads būs citāds un būs korekcijas, jāreķinās.

– Kādas saimniecības ir iestājušās kooperatīvā?

– Salīdzinājumā ar Zemgales saimniecībām – ļoti nelielas saimniecības. Ir 700–800 ha lielas saimniecības, tomēr galvenokārt ir ar platību 100–200 ha. Ir arī saimniecības ar mazāk nekā 100 ha. Tām ar kopēju transporta līdzekli piegādājam minerālmēslus, augu aizsardzības un kaļķošanas līdzekļus. Cenšamies nodrošināt zemnieka vēlmes. Aizvien vairāk veicam miltu malšanas pakalpojumu apkārtnes lopkopjiem. Starp tiem ir vadošās Latvijas piena ražošanas saimniecības, tostarp *Pērles, Tiltgaļi, Tīrumkalni, Cerīni, Sporas*.

– Piedāvājat energoietilpīgus graudu pirmapstrādes pakalpojumus. Šogad strauji kāpusi elektroenerģijas, gāzes un naftas cena. Kā tas ietekmē kooperatīva biedrus?

– Pēdējos gados pakalpojumu cenas neesam paaugstinājuši. Kurinām ar šķeldu un graudu pelavām, tām ir liela siltumatdeve. Vislielākā siltumatdeve ir griķu pelavām. Turklāt griķu pelavu pelni kurtuvē neveido uzslāņojumu. Šā iemesla dēļ kurināmais mums maksā ļoti lēti. Ja nepieciešams, pieslēdzam otru – ar dīzeļdegvielu darbināmu kaldi. To darām reti, vien tad, kad jāpārtrina kaltēšanas process. Elektrības cena, protams, kāpj. Esam noslēguši ilglaicīgu piegādes līgumu ar elektroenerģijas piegādātāju *Enefit*. Līgums darbojas līdz 2024. gadam, tāpēc cenas kāpumu nejutām. Protams, vienmēr gribas, lai visiem būtu labāk, lai būtu mazākas ražošanas izmaksas.

Pandēmija vai kā cita ietekmē šogad zemnieki ir saprotošāki nekā agrāk. Šī sezona mums nav pārāk stresaina un emocionāla. Augusta sākumā lielākā daļa sējumu jau bija nokulti. Protams, kā vienmēr, lietus varēja atnākt nedēļu vēlāk, tad mēs būtu paspējuši novākt visus graudus.

– Vai LPKS *Daiva* pietiek glabāšanas jaudu visu kooperatīva biedru vajadzībām?

– Tas ir atkarīgs no dabas apstākļiem. Ja graudu mitrums ir kā šajā sezonā, tad pietiek. Atļaujoties šādos gadījumos bērt graudus

LPKS *Daiva* kurina kaldi ar šķeldu un pelavām, tām ir liela siltumatdeve.

kaudzēs, šķūņos un glabātavās. Ar mitrumu līdz 16% graudi var žāvēšanu gaidīt aptuveni divas nedēļas. Mēs to izmantojam. Pieberam visas glabātavas un, kad sākas lietus periods, turpinām darboties. Patlaban savos torņos varam glabāt aptuveni 30 000 t graudu. Tik daudz arī mūsu saimnieki izaudzē. Visus torņus piepildīt nevar tāpēc, ka raža ir jāsadala pa kultūrām, šķirņēm un kvalitātes grupām. Ar to ir jāreķinās, lopbarību ar pārtikas graudiem kopā likt nevar. Glabāšanas rezerves vajag lielākas nekā izaudzētais graudu daudzums. Kopumā mums glabāšanas jaudu pietiek.

– Kooperatīvu biedri dažkārt savus produktus pārdod pircējam, kas maksā visizdevīgāko cenu. Var gadīties, ka tas nav kooperatīvs. Kā šo tendenci vērtē *Daiva*?

– Mūsu kooperatīva biedri, ja ir vēlēšanās, var graudus pārdot arī citiem pircējiem. Es ļoti demokrātiski pret to attiecos. Ir bijuši gadījumi, ka saimnieks ražu no tīruma aizved pārstrādes uzņēmumam un pēc dažām stundām ved to mums. Esot sīkie graudi, piemaisījumi. Aizliegts nekas nav. Kopsapulcē esmu teicis – ikviens var rīkoties, kā viņam izdevīgāk. Ar šādu attieksmi saimniekiem rodas pārlicība – viņi ir pamēģinājuši alternatīvu pārdošanas iespēju, secinājuši, ka nav tik vienkārši, neizdodas, un tad vairāk uzticas kooperatīvam. Ir bijis, ka kāds saimnieks pats pārdod kooperatīvā glabātos graudus. Šajā gadījumā viņam mums ir jāmaksā par iekraušanas pakalpojumu. Saimnieki saprot, ka mūsu pakalpojums ir tik lēts, ka, pārdodot pašiem, nopelnīt nevar. Tas vairo biedru uzticību, un man nav jāpārlicina, ka mūsu pakalpojumi zemniekiem ir visizdevīgākie. Ja parādās tendence, ka paši zemnieki, nevis kooperatīvs, pārdod graudus, tad ir jādomā, vai kooperatīvs darbojas pareizi. Jādomā par to, ka kaut kas nav riktīgi ar pakalpojumu izdevīgumu. Ar šādu pozīciju, kas ļauj pašam saimniekam lemt, vērtēt, var redzēt zemnieku attieksmi un ieinteresētību.

– Kā kooperatīvu ietekmē šā gada 1. jūlijā spēkā stājušās izmaiņas likumā *Par valsts sociālo apdrošināšanu*, kas noteic, ka arī par nepilna laika darbiniekiem ir jāmaksā sociālās iemaksas no minimālās algas?

– Nodrošinām nepilna laika darbiniekiem pilna laika slodzi. Kad darba būs mazāk, nāksies samazināt darbinieku skaitu. Mums paveicās, ka varējām darbā pieņemt ugunsdzēsības nozarē strādājošu darbinieku, kurš strādā darbu apvienošanas kārtībā.

– Kādiem mērķiem kooperatīvs izlieto peļņu?

– Par to lemj biedru pilnsapulce. Ir gadi, kad nopelnīto maksājam dividendēs. Novirzām naudu arī rezerves kapitālam vai dažādu projektu īstenošanai, izaugsmei. Kooperatīvā peļņu sadala visiem biedriem, tā kļūst par viņu īpašumu. Lielāko daļu peļņas esam ieguldījuši kooperatīva izaugsmei. Gandrīz ik gadu īstenojam ES fondu atbalstītus projektus, tostarp īstenojam būvniecības un iekārtu pirkumu projektus. Graudu glabāšanas novietnes un tvertnes ir uzbūvētas ar projektu atbalsta naudu. Patlaban lielākā daļa aizdevumu ir atmaksāti.

– Teicāt, ka kooperatīvā visvairāk ir 100–200 ha saimniecību. Nereti dzirdams, ka šāda lieluma saimniecībām izaugsmes iespējas ir apšaubāmas?

– Nepiekrītu. 150–200 ha saimniecības ir ģimenes saimniecības, un tām noteikti ir labas nākotnes perspektīvas. 50–100 ha saimniecības darbojas arī ar citu biznesu. Deviņdesmitajos gados runāja, ka vajadzētu ierobežot saimniecību lielumu. Lietuvā ir hektārierobežojumi, mums saimniecības *aizgāja bezgalībā*.

Mūsu biedri kopumā apsaimnieko platību, kas ir līdzvērtīga vienai lielai Zemgales vai Kurzemes saimniecībai – aptuveni 5000–6000 ha zemes. Ja tā piederētu vienam saimniekam, būtu nodarbināti 20–30 darbinieki, bet pārējiem mazajiem saimniekiem būtu jāmeklē darbs citviet. Lauku vidi vajadzētu attīstīt vienmērīgu un izlīdzinātu. Lai būtu